

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

JUDr. Miroslav Uříčar

Autoreferát k disertační práci

Zásahy do práva na ochranu soukromí

ze strany orgánů veřejné moci

Školitel: prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.

Studijní program: Teoretické právní vědy – Ústavní právo a státověda

Datum vypracování autoreferátu: 28. června 2024

Obsah

1	Východiska, metody, obsah a cíle disertační práce	3
1.1	Východiska disertační práce	3
1.2	Metody použité při zpracování disertační práce	3
1.3	Obsah a cíle disertační práce.....	4
2	Přehled zkoumané problematiky, s vymezením posuzovaných typových případů.....	5
2.1	Vymezení zkoumané oblasti	5
2.2	Posuzované typové případy shromažďování a zpracování osobních údajů..	7
2.3	Závěry vyplývající z rozboru zkoumaných typových případů.....	8
2.4	Závěr	12
3	Shrnutí výsledků disertační práce a jejího přínosu.....	13
4	Seznam nejvýznamnějších publikovaných prací autora se vztahem ke zkoumané problematice	14
5	Abstract	15

1 Východiska, metody, obsah a cíle disertační práce

1.1 Východiska disertační práce

Disertační práce, která bude vydána Nakladatelstvím C.H.Beck s.r.o. jako publikace v ediční řadě Právní praxe pod názvem Soukromí v elektronické době, s plánovaným termínem vydání dle edičního plánu nakladatelství prosinec 2024, navazuje na autorovu více než 25-tiletou odbornou praxi a publikační činnost v oblasti ochrany soukromí a elektronických komunikací. Východiskem práce je dlouhodobé, osmnáctileté působení autora v právní a regulační oblasti u předního poskytovatele služeb elektronických komunikací, společnosti T-Mobile Czech Republic a.s., v pozici ředitele útvaru práva, regulace a bezpečnosti, jakož i navazující několikaletá odborná právní praxe autora v pozici advokáta od roku 2017, při poskytování právních služeb pro řadu klientů z různých odvětví, z podstatné části se zaměřením na oblast ochrany osobních údajů.

Významným východiskem disertační práce je také publikační činnost autora zaměřená na oblast ochrany osobních údajů a širší oblast ochrany soukromí, zahrnující mj. pozici vedoucího autorského kolektivu (a zároveň jednoho ze spoluautorů) tzv. „velkého šedého“ komentáře k Obecnému nařízení o ochraně osobních údajů – GDPR vydaného Nakladatelstvím C.H.Beck s.r.o. v roce 2020. Autor v disertační práci využil též své zkušenosti z oblasti legislativní, nabyté několikaletým působením v pracovní komisi Legislativní rady vlády ČR (Komise pro veřejné právo I – komise pro správní právo č. 1) a také osobní zkušenost s přezkumem rozhodovací praxe dozorového orgánu v energetice, Energetického regulačního úřadu v rámci členství v rozkladové komisi (Rozkladová komise I).

V disertační práci jsou tak promítnuty praktické odborné zkušenosti autora, společně s teoretickými znalostmi z oblasti ochrany osobních údajů a ochrany soukromí, s akcentem na ústavněprávní hlediska zkoumané problematiky.

1.2 Metody použité při zpracování disertační práce

Při zpracování disertační práce byly využity obvyklé metody vědecké práce, a to jako kombinace teoretických a empirických vědeckých metod. Významným zdrojem informací byla v tomto případě možnost zevšeobecnování poznatků nabytých autorem v rámci jeho výše již zmiňované právní praxe.

Na základě výsledků těchto poznatků a jejich analýzy autor ve zkoumaných typových případech zpracování osobních údajů vymezil klíčové prvky zpracování, které následně v jednotlivých případech podrobil dalšímu zkoumání. Jde zejména o kategorie zpracovávaných

osobních údajů, účel jejich využití, orgány oprávněné k získání údajů a k jejich zpracování, doba uchování a kontrolní mechanismy bránící možnému zneužití a zajišťující jistou míru kontroly dotčených osob nad zpracováním jejich osobních údajů. Tyto prvky autor v případě zpracování osobních údajů značného množství osob, zpravidla plošného charakteru, vyhodnotil jako zásadní pro posouzení intenzity zásahu do základních lidských práv a svobod a vyhodnocení jednotlivých právních úprav z hlediska jejich ústavnosti.

Následně autor provedl syntézu zjištění u jednotlivých typových případů zpracování osobních údajů, ve snaze o vymezení kontrolních mechanismů a záruk využitelných *de lege ferenda* jak u zkoumaných typových případů a existujících případů obdobných, tak rovněž u možných budoucích zásahů založených relevantní právní úpravou.

1.3 Obsah a cíle disertační práce

Disertační práce je zpracována jako strukturovaný celek, sestávající ze tří hlavních částí. V první části, obsažené v kapitole č. 2, autor vymezil zkoumanou problematiku a rozvedl hlavní principy ochrany soukromí obsažené v platné právní úpravě a v relevantní rozhodovací praxi, jakož i veřejný zájem deklarovaný právními úpravami v jednotlivých zkoumaných případech; tato část zkoumá i řešení kolize mezi základními právy na straně jedné a veřejným zájmem na straně druhé, včetně požadavků na intenzitu veřejného zájmu a na posuzování takových kolizí. Druhá část, zahrnutá v kapitole č. 3, rozebírá jednotlivé typové případy zkoumané v této práci, se zaměřením na právní úpravy relevantní v každém z těchto případů, důvody a účel deklarované při jejich přijetí a klíčové aspekty zpracování uvedené výše, včetně posouzení jejich vymezení v těchto právních úpravách. Tato část též shrnuje relevantní rozhodnutí soudů a stanoviska orgánů dohledu nad ochranou osobních údajů, včetně vybraných zahraničních soudů a orgánů, s využitím jejich závěrů autor u každého ze zkoumaných typových případů posuzuje splnění ústavněprávních požadavků v předmětné právní úpravě.

Těžiště práce tvoří její závěrečná část obsažená v kapitole č. 4, v níž autor zevšeobecnil závěry předchozích částí do konkrétních doporučení *de lege ferenda*, se zvláštním důrazem na jejich praktickou proveditelnost. Toto zevšeobecnění bylo hlavním cílem disertační práce.

2 Přehled zkoumané problematiky, s vymezením posuzovaných typových případů

2.1 Vymezení zkoumané oblasti

Platná právní úprava Obecného nařízení o ochraně osobních údajů – GDPR vymezuje osobní údaje jako veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě, zpracováním je pak jakákoli operace s takovými údaji, bez ohledu na použité postupy, druh nebo kategorie údajů, jejich celkové množství či další faktory. Pro posouzení zpracování je zásadní právní základ, ve zkoumaných případech je jako právní základ relevantní především nezbytnost zpracování pro splnění právní povinnosti.

Společným rysem u zpracování osobních údajů zkoumaných této práci, je skutečnost, že zpracování provádějí buď přímo orgány veřejné moci, případně jiné osoby, avšak na základě povinnosti jim uložené obecně závazným právním předpisem, a to nikoli pro své vlastní účely, nýbrž pro jejich možné vyžádání a využití orgány veřejné moci. Zásah do základních práv tak v případě osobních údajů uchovávaných povinně plošným a nerozlišujícím způsobem spočívá nejen ve využití těchto údajů, k němuž dochází mnohdy pouze u malé části uchovávaných údajů, nýbrž již v samotném jejich povinném shromáždění a dalším uchovávaní, pro možné využití.

U většiny typových případů zkoumaných v této práci autor dovodil plošný charakter zpracování údajů, tedy nerozlišující zpracování údajů všech osob patřících do určité skupiny, bez ohledu na jakýkoli relevantní vztah těchto osob k vymezenému účelu zpracování. Obecně dle relevantní rozhodovací praxe platí, že zásah do základních práv, zde primárně zásah do soukromé sféry fyzických osob v podobě shromažďování a zpracování jejich osobních údajů, by měl být alespoň do určité míry předvídatelný. Legitimním očekáváním fyzických osob je možnost předem se seznámit s okolnostmi, při jejichž splnění může dojít k zásahu do jejich soukromé sféry, aby tak případně v reakci na to mohly přizpůsobit své jednání a zásah minimalizovat či se mu zcela vyhnout. V případech plošných a nerozlišujících zpracování však charakter zpracování toto do značné míry omezuje či mnohdy přímo vylučuje, zpracování a tedy i zásah do práva na ochranu soukromí mnohdy nejsou předem předvídatelné.

U obecně závazných právních předpisů jsou zpravidla již v legislativním procesu zkoumány též možné dopady do soukromí. Návrhy předpisů však v průběhu schvalování často doznají změn, navíc se dopady do soukromí v průběhu času, v důsledku aplikace v praxi, vyvíjejí. U některých zásahů jsou v legislativním procesu stanoveny kontrolní mechanismy a zásady, s cílem omezit dopady do soukromí a zabránit zneužívání jednotlivých institutů či

poskytnout dotčeným osobám možnost získat následnou informaci o zásahu a na jejím základě případně iniciovat následný přezkum jeho oprávněnosti. Tyto kontrolní mechanismy však nejsou nastaveny jednotně a nelze je tedy hodnotit jako obecně využitelné.

Právo na ochranu soukromí, resp. právo na respektování soukromého života je, jakožto jedno ze základních lidských práv, v právním řádu ČR zaručeno v první řadě Listinou základních práv a svobod, dílčí atributy tohoto práva dle Ústavního soudu ČR tvoří právo na informační sebeurčení. Na mezinárodněprávní úrovni jsou základní práva související s ochranou soukromí garantována několika dokumenty, počínaje Všeobecnou deklarací lidských práv. Za zvláště významné lze označit Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod a Úmluvu o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování dat. V rámci evropského práva je základním dokumentem v tomto směru Listina základních práv Evropské unie, předpisem specifickým pro oblast ochrany osobních údajů je Obecné nařízení o ochraně osobních údajů – GDPR, na něj v právním řádu ČR navazuje zákon č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů. Tento zákon zapracovává do právního řádu ČR i tzv. Trestněprávní směrnici (Směrnice č. 2016/680), která je významná u některých zkoumaných zpracování, jelikož upravuje mj. zpracování prováděná v souvislosti s prevencí, vyšetřováním, odhalováním či stíháním trestných činů a v souvislosti s ochranou před hrozbami pro veřejnou bezpečnost a jejich předcházení.

Obecně platí, že základní práva a svobody nejsou neomezená, mohou být omezena pouze zákonem. Ve zkoumaných případech plošného zpracování osobních údajů značného množství osob přichází zpravidla do úvahy pouze omezení základních práv a svobod či zásah do nich z důvodu veřejného zájmu, když omezení nezbytné pro výkon jiných práv zde není typické. Pro každé zpracování osobních údajů prováděné orgány veřejné moci na základě vymezení v právních předpisech musejí tyto předpisy specifikovat konkrétní veřejný zájem, který je účelem daného zpracování.

Dle ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu ČR je nezbytnou podmínkou prolomení respektu k osobní integritě a k soukromí osob ze strany veřejné moci výjimečný charakter takového zásahu, musí přitom jít o situaci v demokratické společnosti nezbytnou, kdy účelu sledovaného veřejným zájmem nelze dosáhnout jinak a současně musejí existovat a být dodržovány účinné a konkrétní záruky „proti libovůli“. Řešení kolizí základních práv s veřejným zájmem se Ústavní soud ČR věnoval v řadě svých nálezů, vymezil kritéria použitelná pro vzájemné zvažování základních práv a svobod stojících v kolizi s veřejnými statky. Ta zahrnují kritérium vhodnosti, kritérium potřebnosti a následné porovnání závažnosti

v rámci testu proporcionality, autor tato kritéria v disertační práci aplikoval na jednotlivé posuzované typové případy.

2.2 Posuzované typové případy shromažďování a zpracování osobních údajů

Autor po předběžné analýze, s ohledem na zpracovávané kategorie údajů, rozsah zpracování a další relevantní faktory, vybral pro další zkoumání v disertační práci 5 typových případů zpracování osobních údajů, uložených či minimálně předpokládaných obecně závaznými právními předpisy, s nejzávažnějším dopadem do soukromé sféry dotčených osob. Jako takové autor vyhodnotil následující zpracování:

1. Plošné zpracování provozních a lokalizačních údajů elektronických komunikací

Povinné zpracování údajů účastníků a uživatelů elektronických komunikací pro jejich možné vyžádání oprávněnými orgány upravuje zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích, který v tomto směru provádí tzv. Data Retention směrnici, přestože ta byla v roce 2014 Soudním dvorem EU prohlášena za neplatnou.

2. Plošné zpracování osobních údajů systémy v automobilech

Toto zpracování zahrnuje především systém automatického tísňového volání eCall, kterým jsou výrobci od 31. března 2018 povinni vybavit všechny nové typy osobních a lehkých nákladních vozidel. Palubní systém průběžně zaznamenává a aktualizuje mimo jiné informace o vozidle, o počtu zapnutých bezpečnostních pásů a také údaje o přesné poloze vozidla a směru jízdy. Právním základem je Nařízení eCall (2015/758).

3. Samostatné palubní zařízení pro sledování spotřeby paliva a/nebo energie

Samostatné palubní zařízení pro sledování spotřeby paliva a/nebo energie (OBFCM – On-board Fuel and/or Energy Consumption Monitoring Device) od roku 2021 zaznamenává údaje o počtu najetých kilometrů a spotřebě každého individuálního automobilu, tyto údaje jsou v členění na VIN kód hlášena Evropské agentuře pro životní prostředí.

4. Plošné zpracování osobních údajů leteckých cestujících

Zpracování zahrnuje předběžné údaje o cestujících (Advance Passenger Information – API), zpracovávané za účelem zdokonalení hraničních kontrol a boje proti nedovolenému přistěhovalectví, a údaje jmenné evidence cestujících (Passenger Name Records – PNR), které letečtí dopravci povinně předávají relevantním orgánům pro možné využití pro účely prevence, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti.

Právním základem jsou dvě směrnice, které byly zahrnuty do zákona č. 49/1997 Sb. o civilním letectví.

5. Plošné zpracování osobních údajů systémy dopravních kamer.

Autor se zaměřil na zpracování prováděná kamerovými systémy umístěnými na pozemních komunikacích a zaměřenými na projíždějící vozidla a na jejich identifikaci dle registrační značky. Jedná se o systémy využívané Policií ČR a obecní policií, včetně systémů měření rychlosti vozidel zahrnujících též kamerové systémy úsekového měření, a dále též zařízení pro kontrolu úhrady časového poplatku za užití komunikace, tzv. elektronické dálniční známky – ty zavedla s účinností od 1. ledna 2021 novela zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích.

6. Zpracování údajů o zdravotním stavu.

V této oblasti autor jako zpracování s dopadem na nejširší okruh dotčených osob vyhodnotil a pro další zkoumání vybral povinná zpracování údajů v Národních zdravotních registrech. Ty byly zavedeny s cílem sledovat vývoj, příčiny a důsledky onemocnění, včetně důsledků ekonomických. Aktuálně zahrnují řadu dílčích registrů, jako součást Národního zdravotnického informačního systému, jejich právním základem jsou zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a zákon č. 285/2002 Sb. - transplantační zákon.

Ve vztahu ke každému z posuzovaných typových případů autor identifikoval relevantní rozhodnutí soudů a stanoviska orgánů dohledu nad ochranou osobních údajů či dalších orgánů. Pro tento účel jsou s ohledem na téma práce relevantní zejména rozhodnutí Soudního dvora EU, Evropského soudu pro lidská práva, Ústavního soudu ČR a též stanoviska orgánů příslušných k ochraně osobních údajů. Autor zohlednil také judikaturu soudů vybraných členských států EU, zejména Spolkového ústavního soudu Německa a Ústavního soudu SR. Záměrem autora zde byla identifikace klíčových právních otázek a problémů, zejména v rovině ústavněprávní, řešených v těchto rozhodnutích a stanoviscích.

2.3 Závěry vyplývající z rozboru zkoumaných typových případů

Z analýzy jednotlivých typových případů zásahů do práva na ochranu soukromí, k nimž dochází povinným a ve většině případů plošným zpracováním osobních údajů, vyplývá, i s přihlédnutím k ustálené rozhodovací praxi zejména Ústavního soudu ČR, nutnost zajistit efektivní kontrolní mechanismy a záruky. Ty by měly být obsaženy v relevantních právních úpravách, s cílem eliminovat neproporcionální zásahy a bránit možnému zneužití zásahů.

Některé kontrolní mechanismy lze dle hodnocení autora do značné míry zobecnit pro většinu zkoumaných zásahů i pro možné zásahy budoucí.

Jako kontrolní opatření a záruky de lege ferenda autor na základě rozboru zkoumaných typových případů a na základě zobecnění závěrů z nich identifikoval následující konkrétní opatření:

1. Kontrolní mechanismy v rámci legislativního procesu – legislativní pravidla a legislativní DPIA analýza, konzultace s dozorovým orgánem

Plošná shromažďování a další zpracování osobních údajů značných množství osob jsou v mnoha případech uloženy jako povinnost obecně závazným právním předpisem. Legislativní pravidla vlády stanoví obsahové a formální požadavky vládních legislativních návrhů, včetně povinnosti vyhodnotit též dopady do soukromí; tato pravidla se tedy uplatní již při přípravě legislativního návrhu. Specifickým kontrolním mechanismem je povinnost konzultace s dozorovým úřadem, kterou ukládá členským státům GDPR v čl. 36 odst. 4 u všech návrhů legislativních opatření a regulačních opatření, jež souvisí se zpracováním osobních údajů. Tato povinnost v sobě zahrnuje i přípravu legislativní DPIA analýzy, dle zjištění ÚOOÚ však v praxi předkladatelé bohužel mnohdy přistupují k této povinnosti pouze formalisticky.

Kvalitu fází legislativního procesu následujících po přípravě vládního návrhu zákona, při jeho projednávání zákonodárným sborem, lze ovlivnit pouze nepřímo a navíc jen do jisté míry. Autor však shledává popsané kontrolní mechanismy v rámci legislativního procesu jako způsobilé zajistit dodržování požadavků ústavnosti, vč. záruk práva na ochranu soukromí a práv souvisejících, byť s jistými omezeními. Potřebná je však změna právní úpravy, která by předkladatelům právních předpisů jednoznačně uložila povinnost konzultace s ÚOOÚ a povinnost provedení legislativní DPIA analýzy. Taková změna je proveditelná i pouze v právním řádu ČR, novelou zákona o zpracování osobních údajů, bez nutnosti zásahu do textu GDPR.

2. Pravidelné vyhodnocování efektivity opatření

Na základě analýzy zkoumaných typových případů zásahů do práva na ochranu soukromí a práv souvisejících dospěl autor k závěru o nezbytnosti podrobovat účel sledovaný relevantními právními úpravami pravidelnému přezkumu. Je tedy žádoucí, aby právní úpravy zakládající zásah do základních práv a svobod, zde do práva na ochranu soukromí plošným shromažďováním a zpracováním osobních údajů, obsahovaly výslovnou povinnost pravidelného hodnocení celkového využití údajů a efektivity přijatých opatření v praxi. Je nutné, aby se jednalo o konkrétní povinnost jednoznačně uloženou předkladateli právní úpravy,

v úvahu připadá též ÚOOÚ, který by mohl zajistit jednotný přístup a vzájemnou porovnatelnost hodnocení v jednotlivých, vzájemně odlišných oblastech.

3. Zveřejňování statistických údajů

Na základě mechanismu dříve aplikovaného u povinně shromažďovaných provozních a lokalizačních údajů elektronických komunikací autor vyhodnotil jako jeden z efektivních kontrolních mechanismů shromažďování a zveřejňování statistických údajů o počtech žádostí oprávněných orgánů o údaje, resp. o počtech využití údajů. Statistiky vyžádaných provozních a lokalizačních údajů zveřejňované ČTÚ umožňovaly veřejnou kontrolu tohoto právního institutu a také možnost sledovat změny a trendy v rozsahu těchto údajů. Transparentní zveřejňování souhrnných statistických údajů o počtech vyžádání či využití osobních údajů však může představovat významný kontrolní prvek i v rámci dalších právních institutů zkoumaných v této práci.

Povinné zveřejňování takovýchto statistických údajů by tak mělo být součástí právních úprav zakládajících plošná zpracování osobních údajů zasahujících do práva na ochranu soukromí, povinnost by měla být uložena jednomu z orgánů veřejné moci dané údaje využívajících, případně dozorovému orgánu pro danou oblast.

4. Nepřípustnost využívání údajů pro odlišný účel

Omezení zpracování ve vztahu k vymezenému účelu – zásada účelového omezení je jednou ze základních zásad GDPR, taktéž Trestněprávní směrnice a k jejímu provedení zákon o zpracování osobních údajů tuto zásadu formulují obdobně. V případě povinného zpracování založeného právním předpisem je nezbytným dodržení striktního omezení využívání údajů pouze pro účel vymezený touto právní úpravou a nemožnost volně jej rozšiřovat o další účely. Opačný přístup by navíc narušil či přímo znemožnil účinnost kontrolních mechanismů a záruk, v praxi by tak nemohla být garantována ústavnost postupů, které zasahují do základních lidských práv, zde práva na ochranu soukromí a práv souvisejících. V disertační práci rozebíraný konkrétní případ, v němž správce daně vyžádal a získal údaje z dopravního kamerového systému Policie ČR a tyto údaje v konkrétním případě též využil pro účely správy daní, svědčí o tom, že nejde o pouhé teoretické úvahy.

V některých právních předpisech (např. v nařízení eCall) zákonodárce či evropský zákonodárce výslovně zakázal využití údajů pro odlišný účel. Autor však takové řešení nepovažuje za plně funkční a efektivní ve vztahu k orgánům veřejné moci a jejich možnosti vyžádat si údaje. Jako jediné skutečně efektivní řešení se tak jeví přesné, taxativní vymezení orgánů oprávněných k vyžádání údajů, účelů jejich využití a dalších podmínek jejich

zpracování obsažené přímo v právní úpravě, která zakládá konkrétní zásah do práva na ochranu soukromí.

5. Zajištění informovanosti dotčených subjektů

Informovanost dotčených subjektů údajů o prováděném zpracování je nezbytnou podmínkou pro to, aby dané osoby měly nad svými osobními údaji kontrolu a především aby mohly ve vztahu k prováděnému zpracování vykonávat svá práva. Bez této informace totiž zpravidla dotčená osoba nemá reálnou možnost využít procesně-právních institutů zakotvených právní úpravou a iniciovat přezkum zásahu v konkrétním případě. V některých případech zkoumaných v této práci přichází v úvahu informace poskytnutá dotčené osobě až následně, poté co již její poskytnutí nebude moci ohrozit vyšetřování či jiný postup oprávněného orgánu.

Ve většině případů by v relevantní právní úpravě obecně bylo možno uložit informační povinnost orgánu, který si informace o dané osobě vyžádal. V jednotlivých relevantních právních úpravách je současně nutno nastavit proces přezkumu zásahu z podnětu dotčené osoby, obdobně jako je tomu v případě řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu, upraveného v Trestním řádu.

6. Kontrola ze strany nezávislého orgánu

Efektivní kontrola dodržování povinností stanovených za účelem udržení zásahu do základního lidského práva – zde práva na ochranu soukromí – v mezích, které umožňují považovat zásah za přípustný, patří ke klíčovým aspektům ochrany základních lidských práv, resp. ochrany ústavnosti. Tento kontrolní mechanismus je uplatnitelný obecně, ve vztahu k většině zásahů do práva na ochranu soukromí, jeho podmínkou je nezávislost orgánu vybaveného oprávněním dozoru, v tomto případě půjde o dozor nad oblastí ochrany osobních údajů vykonávaný ÚOOÚ.

Obecně lze vážně pochybovat o efektivní kontrole, pokud dozorový orgán není v případech zjištěných porušení oprávněn uložit žádné sankce. Tak je tomu ovšem aktuálně bohužel v případě přestupků dle zákona o zpracování osobních údajů, které spáchá „orgán veřejné moci nebo veřejný subjekt“; zákon v takovém případě ukládá ÚOOÚ upustit od uložení správního trestu.

Autor dospěl k závěru o nutnosti jednoznačně vymezit dozorové oprávnění ÚOOÚ v případech zásahů do práva na ochranu soukromí v podobě plošného shromažďování osobních údajů rozebranych v této práci. Významným předpokladem efektivní možnosti kontroly ÚOOÚ je výše diskutovaná informovanost dotčených subjektů údajů o proběhnuvším zásahu. Současně

se jako nezbytné jeví též odstranění zákonné překážky ukládající ÚOOÚ upustit od uložení správního trestu v případech přestupků orgánů veřejné moci nebo veřejných subjektů.

7. Zvláštní ochrana lokalizačních údajů

Z analýzy typových případů plošného zpracování údajů v této práci vyplývá vysoká intenzita zásahu do práva na ochranu soukromí v případě plošných zpracování lokalizačních údajů značného množství osob. Lokalizační údaje umožňují fakticky monitorovat dotčené osoby, sledovat zpětně jejich pohyb a vyvozovat též další závěry, včetně informací o vzájemném vysoce pravděpodobném kontaktu dotčených osob v důsledku jejich výskytu ve stejný čas na stejném místě, včetně predikce budoucího pohybu dotčených osob na základě analýzy jejich dosavadních vzorců chování a další jejich sociální vazby.

Lokalizační údaje v současnosti nevznikají pouze v oblasti elektronických komunikací, nýbrž také u dopravních kamerových systémů, včetně systémů ke kontrole úhrady elektronických dálničních známek a systémů dopravních kamer pro měření rychlosti vozidel či u zpracování údajů systémy v automobilech, zejména systémem eCall. Ve všech těchto případech se jedná o lokalizační údaje, které lze současně považovat za osobní údaje, navíc vypovídají nejen o jednotlivé konkrétní geografické poloze fyzické osoby, ale o jejím pohybu v čase.

O to zásadnější je ovšem absence obecné úpravy ochrany lokalizačních údajů mimo oblast elektronických komunikací. V rozebraných případech totiž není ochrana lokalizačních údajů v relevantní právní úpravě upravena buď vůbec či pouze obecně, společně s jinými kategoriemi údajů, přičemž lokalizační údaje, tedy ani jejich ochrana, nejsou specificky zmíněny.

Ochrana lokalizačních údajů mimo oblast elektronických komunikací musí být zajištěna srovnatelně s ochranou těchto údajům poskytovanou v rámci institutu důvěrnosti komunikací v zákoně o elektronických komunikacích. Je tedy nutno uplatnit *de lege ferenda* specifickou ochranu údajům, které vypovídají o lokalitě konkrétní fyzické osoby a umožňují monitorovat pohyb takové osoby, na obecné úrovni, bez ohledu na oblast jejich vzniku. V zájmu jednotnosti je nutno, aby taková ochrana byla obsažena v obecné právní úpravě ochrany osobních údajů, nikoli v jednotlivých specifických předpisech.

2.4 Závěr

Jak autor ukázal na rozboru několika typových případů nejzávažnějších zásahů do práva na ochranu soukromí, přibývá zásahů do tohoto základního práva, založených konkrétní

právní úpravou, které představují plošné shromažďování a další zpracování osobních údajů velkého množství osob, bez omezení na konkrétní skupinu osob, definovanou jednoznačně a na základě vymezeného účelu zpracování. Z vývoje posledních několik let lze usuzovat, že obdobných zásahů opírajících se o platnou právní úpravu bude do budoucna přibývat. Autor je proto přesvědčen o potřebě vymezit opatření, která by měla být aplikována jak pro existující zásahy do práva na ochranu soukromí, tak rovněž de lege ferenda pro zásahy založené na právních úpravách, které v budoucnu mohou být přijaty a které budou vykazovat typové znaky plošných zpracování rozebraných v této práci.

Cílem této disertační práce bylo závěry učiněné v konkrétních případech zobecnit a navrhnout jejich aplikaci i pro futuro, v případech budoucích zásahů. S ohledem na výše uvedené autor identifikoval kontrolní mechanismy popsané stručně výše a rozebrané v závěrečné kapitole disertační práce. Jde o konkrétní kontrolní mechanismy, které autor vyhodnotil jako relevantní a způsobilé zajistit ochranu ústavnosti a specificky ochranu základního lidského práva na ochranu soukromí v případě zásahů do tohoto práva v podobě zákonem založeného plošného shromažďování osobních údajů. U kontrolních mechanismů již existujících, tedy zakotvených v současné právní úpravě, se autor zaměřil na zhodnocení jejich efektivity v praxi, včetně případných návrhů na jejich úpravy de lege ferenda, s cílem maximálního zajištění proporcionality ve vztahu mezi zamýšleným účelem právní úpravy a zásahem do práva na ochranu soukromí, který tato právní úprava zakládá. Autor považuje za zásadní cíl, kterého dosáhl, možnost zobecnění těchto závěrů a uplatnění doporučení týkajících se kontrolních mechanismů jak na případy popsané v této práci, tak rovněž na případy budoucích zásahů do práva na ochranu soukromí, k nimž patrně bude i nadále docházet v důsledku nových právních úprav, které však aktuálně nelze identifikovat.

3 Shrnutí výsledků disertační práce a jejího přínosu

Disertační práce komplexně rozebrala typová zpracování osobních údajů plošného charakteru ve většině vzájemně odlišných právních oblastí a vyhodnotila jejich ústavnost. Hlavním výsledkem disertační práce je shrnutí dlouhodobého autorova působení v právní oblasti do návrhu kontrolních mechanismů a záruk uplatnitelných obecně, v případech existujících i budoucích zásahů do základního práva na ochranu soukromí a práv souvisejících, v podobě plošného zpracování osobních údajů značného množství osob. V tomto spočívá přínos této disertační práce. Cíle práce tedy byly splněny. Formulace opatření de lege ferenda v závěrech disertační práce současně vytváří předpoklady pro přenos poznatků z disertační práce do praxe a současně k dalšímu prohlubování poznání v této oblasti. Výsledky disertační

práce jsou rozsáhle využitelné v rámci další odborné činnosti autora, tak rovněž dalších odborníků.

4 Seznam nejvýznamnějších publikovaných prací autora se vztahem ke zkoumané problematice

UŘIČAŘ, Miroslav. Kolik soukromí obětujeme v našem boji proti terorismu? In: *Sborník 16. ročníku mezinárodní konference IS2 Od trendů k řešení*. Praha: TATE International, s.r.o., 2015, 143 s. ISBN 978-80-86813-28-8

UŘIČAŘ, Miroslav. Data Retention – povinnost uchovávat provozní a lokalizační údaje účastníků a uživatelů služeb a sítí elektronických komunikací ve světle judikatury. In: ROMŽA, Sergej. (ed.), *Prieniky trestného práva k iným právnym odvetviam a vedným disciplinam*, s. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2017, 354 s. ISBN 978-80-8152-493-6

UŘIČAŘ, Miroslav. Teorie plodů otráveného stromu ve vztahu k nezákonně získaným bankovním a podobným údajům. In: ROMŽA, Sergej. (ed.), *Perspektívy vývoja európskeho trestného práva*, s. 185–202. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2018, 424 s. ISBN 978-80-8152-613-8

POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 656 s. ISBN 978-80-7598-045-8. (UŘIČAŘ, Miroslav. *Kapitola 10 – Právo elektronických komunikací*.)

UŘIČAŘ, Miroslav. Data Retention v právním řádu ČR po rozsudcích Soudního dvora EU. In: PORADA, Viktor a Eduard BRUNA (eds.) *Bezpečná Evropa 2018. Sborník sdělení z IX. ročníku mezinárodní vědecké konference*. Praha: VŠFS, 2019, 546 s. ISBN 978-80-7408-185-9.

UŘIČAŘ, Miroslav. Smlouva o poskytování služeb elektronických komunikací (účastnická smlouva), Smlouva o propojení sítí elektronických komunikací, Smlouva o přístupu k síti elektronických komunikací. In: SCHELLE, K., TAUCHEN, J. (eds). *Encyklopedie českých právních dějin. XIII. svazek*. 1. vydání. Praha : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. v koedici s KEY Publishing s.r.o. 2018, 887 s. ISBN 9788074182938

UŘIČAŘ, Miroslav. Správa a regulace elektronických komunikací. In: SCHELLE, K., TAUCHEN, J. (eds). *Encyklopedie českých právních dějin. XV. svazek*. Praha : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. v koedici s KEY Publishing s.r.o. 2019, 926 s. ISBN 9788074183089

UŘIČAŘ, Miroslav. Telekomunikační tajemství. In: SCHELLE, K., TAUCHEN, J. (eds). *Encyklopedie českých právních dějin. XVIII. svazek Ta-Ty*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 890 s. ISBN 978-80-7380-779-5 v koedici s Ostrava: KEY Publishing s.r.o. 2019. ISBN 978-80-7418-322-5

UŘIČAŘ, Miroslav. Ochrana soukromí a zásahy do něj – aktuální otázky právní úpravy. In: *Sborník 20tého ročníku mezinárodní konference Information Security Summit (IS2)*. Praha: TATE International, s.r.o., 2019, 278 s. ISBN 978-80-86813-32-5.

UŘIČAŘ, Miroslav. Využívání údajů elektronických komunikací v boji proti terorismu. In: *Sborník 21. ročníku mezinárodní konference Information Security Summit (IS2)*. Praha: TATE International, s.r.o., 2020, 278 s. ISBN 978-80-86813-33-2.

UŘIČAŘ, Miroslav, RÁMIŠ, Vladan a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Komentář. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2021, 1414 s. ISBN 978-80-7400-815-3.

UŘIČAŘ, Miroslav. COVID-19 vs. der Schutz der Privatsphäre. (COVID-19 vs. Privacy Protection). In: Eva Julia Lohse, Viktor Derka, Jan Grinc (Hrsg.), *Verfassungs- und verwaltungsrechtliche Fragestellungen der COVID-Pandemie in Europa. Deutsch-tschechische Aspekte*. Berlin: Berliner Wissenschafts-Verlag GmbH. 2022. ISBN 978-3-8305-5178-2.

UŘIČAŘ, Miroslav. COVID-19 vs. ochrana soukromí In: *Sborník 22. ročníku mezinárodní konference Information Security Summit (IS2)*. (s. 1–11). Praha: TATE International, s.r.o., 2021, 148 s. ISBN 978-80-86813-34-9.

UŘIČAŘ, Miroslav. Poučili jsme se ze zásahů do soukromí v boji proti COVID-19? In: *Sborník 23. ročníku mezinárodní konference Information Security Summit (IS2)*. (s. 5–13). Praha: TATE International, s.r.o., 2022, 194 s. ISBN 978-80-86813-35-6.

POLČÁK, Radim, HARAŠTA, Jakub, KOUKAL, Pavel, KYSELOVSKÁ, Tereza, LOUTOCKÝ, Pavel, MYŠKA, Matěj, PETR, Michal, GŘIVNA, Tomáš, DONÁT, Josef, ŠČERBA, Tomáš, UŘIČAŘ, Miroslav. *Privacy and Technology Law Czech Republic: Information Technology Law. 1st ed.* Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International B.V., 2023. 345 pp. International Encyclopaedia of Laws: Privacy and Technology Law. ISBN 978-90-411-2188-2.

5 Abstract

Interference with the Right to Privacy by Public Authorities

The subject of this thesis is the assessment of selected types of interference with the right to privacy in terms of meeting the requirements of constitutionality. The author focused

on cases of flat collection of personal data of a significant number of persons and their further processing for the purposes of public authorities. The considered processing are based on specific legal regulations, usually as mandatory processing, without the possibility for the persons concerned to avoid the processing of their personal data, since the individual relevant legal regulations always regulate the processing of personal data for the purpose of fulfilling a certain public interest.

On the basis of a preliminary analysis, the author has evaluated the cases that appear to be the most serious in terms of the degree of interference with the right to privacy, in particular with regard to the number of persons concerned and the total amount of personal data processed, for further examination in this thesis. Specifically, these are: 1. the blanket processing of electronic communications traffic and location data, 2. the blanket processing of personal data by in-car systems, 3. the blanket processing of personal data of air passengers, 4. the blanket processing of personal data by traffic camera systems and 5. the processing of health data.

In these selected cases, the author has always identified the legislation establishing the processing in question and assessed the definition of the individual elements of processing in the legislation. This part of the thesis also includes an analysis of relevant opinions and decisions of the data protection supervisory authorities and courts and, on the basis of these, an assessment of compliance with constitutional requirements and an evaluation of possible shortcomings for each of the examined regulations.

The outcome of this thesis is a generalisation of the conclusions reached by the author when assessing the individual cases examined and a proposal of *de lege ferenda* measures applicable to both existing and possible future similar cases of interference with the right to privacy. These measures also include proposals for sufficient and effective control mechanisms, which, in accordance with the established decision-making practice of the Constitutional Court of the Czech Republic, are among the basic prerequisites for ensuring the constitutionality of a given legal regulation when it constitutes an interference with some of the fundamental human rights and freedoms.